

Hoe belangrijk is het om het goede voorbeeld te geven?

Tijdens de opvoeding krijg je waarden en normen mee die van invloed zijn op je gedrag later. Dit geldt ook voor leren omgaan met geld. Bij de manier waarop mensen met geld omgaan, speelt de opvoeding een belangrijke rol. Ouders proberen hun kinderen op financieel gebied op te voeden. Dat doen ze wellicht expliciet door kinderen te wijzen op allerlei geldzaken, maar ook impliciet door hun waarden en normen over te dragen op hun kinderen.

Maar kinderen kijken ook naar het gedrag van de ouders. Goed voorbeeld doet goed volgen, is de hypothese.

Wat is nu belangrijker? Zijn dat de algemene waarden van de ouders, is dat de expliciete financiële opvoeding of is dat het daadwerkelijke gedrag van de ouders?

Met behulp van de AFM-Consumentenmonitor kwartaal 4, 2010, hebben we dit onderzocht.

Daarmee konden we niet de daadwerkelijke opvoeding meten, maar wel hoe mensen daarop terugkeken. Het onderzoek is gedaan onder 1341 respondenten.

De volgende stellingen zijn voorgelegd:

- Thuis werd vroeger altijd zuinig aan gedaan
- Mijn ouders en ik denken hetzelfde over omgaan met geld
- Leren omgaan met geld heb ik van thuis meegekregen
- Mijn ouders konden niet met geld omgaan

	Volledig mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Volledig mee oneens
Thuis werd vroeger altijd zuinig aan gedaan	33%	44%	16%	7%	1%
Mijn ouders en ik denken hetzelfde over omgaan met geld	17%	39%	25%	16%	2%
Leren omgaan met geld heb ik van thuis meegekregen	40%	44%	10%	5%	1%
Mijn ouders konden niet met geld omgaan	1%	4%	10%	31%	54%

Ongeveer 80% tot 85% vindt dat ze het leren omgaan met geld van thuis meegekregen hebben en dat hun ouders goed met geld omgingen. Ook vindt zo'n 80% dat er vroeger altijd zuinig aan werd gedaan. Maar een veel kleiner deel (ruim 50%) denkt nu nog hetzelfde over geld als hun ouders.

Over het algemeen zien we weinig verschillen naar leeftijd. Het goed leren omgaan met geld, het gedrag van de ouders, of de overeenstemming met ouders zijn voor elke generatie gelijk.

Alleen het thuis zuinig aan doen is duidelijk lager voor de jongere generaties. Van de 16-24 jarigen zegt 59% dat dit het geval is, van de 55-plussers 87%.

Om te kijken naar de huidige situatie is gevraagd hoe goed het huishouden van de respondent kan rondkomen van het besteedbare inkomen. Antwoorden konden variëren van zeer moeilijk tot zeer gemakkelijk. Kunnen rondkomen hangt van veel verschillende kenmerken af. Met een multivariate analyse hebben we onderzocht wat de invloeden zijn. Hierbij is gekeken naar de verschillen tussen de groep die eerder makkelijk, makkelijk of zeer makkelijk kon rondkomen ten opzichte van de groep die eerder moeilijk, moeilijk of zeer moeilijk kon rondkomen.

(Eerder) makkelijk kunnen rondkomen	
Inkomen	++
Man (t.o.v. vrouw)	+
Leeftijd	Niet significant
Vroeger zuinig	Niet significant
Goed geleerd met geld om te gaan	+
Ouders konden niet met geld omgaan	--
Denkt hetzelfde als ouders	Niet significant
Opleiding	Niet significant
Dummy's voor regio's	Niet significant
Dummy's voor beslisstijlen AFM (zie www.afm.nl/besliswijzer)	Niet significant

++ significant op 1%; + significant op 5%

Makkelijk kunnen rondkomen hangt natuurlijk sterk samen met de hoogte van het inkomen. Daarboven op vinden mannen eerder dat ze kunnen rondkomen dan vrouwen. Iemands leeftijd of regio heeft geen extra invloed op het makkelijk kunnen rondkomen.

Wanneer je corrigeert voor bovenstaande kenmerken, is er vervolgens een samenhang tussen makkelijk kunnen rondkomen en het (gepercipieerde) gedrag van de ouders. Als je vindt dat je ouders niet met geld konden omgaan, kun je zelf moeilijker rondkomen.

Deze analyse is ook gedaan op de dataverzameling van het Nibud onderzoek '[Rapport Geldzaken in de praktijk 2009](#)' Hieruit kwamen dezelfde verbanden naar voren.

Vraag blijft wel of het nu gaat om het daadwerkelijke gedrag van de ouders of om het idee van de respondent dat het moeilijk kunnen rondkomen te wijten is aan anderen, waaronder de ouders. Te verwachten is echter dat dit effect eerder te voorschijn zou komen bij de stelling over de opvoeding, en niet bij de stelling over het gedrag van de ouders. De opvoeding speelt een rol, zo blijkt uit de analyse, maar dit is een minder sterk effect dan het daadwerkelijke gedrag.

De overgedragen normen en waarden, zoals het vroeger zuinig aan doen of de huidige overeenstemming met de ouders over geldzaken hebben geen extra invloed.